

hilst, og hvormange Regjeringer vi end siden den Tid have havt, saa have vi dog ikke havt nogen Regjering, der, hvor megen Ærbødighed og Kjærlighed den end har kunnet have til Grundloven, har villet vise denne Ærbødighed og Kjærlighed ved at forelægge os et saadant Communallovudkast. Den høitagtede Indenrigsminister er den 22de Indenrigsminister siden 1848; jeg nærer det Haab, at han vil bidrage Sit til, at denne Udtalelse endelst gang kan see Lykkest, at Regjeringen vil medvirke til at skabe en Communalordning, der i Aand og Sandhed er stemmende med vor gamle Sunigrundlov. Efter en lang Række af Forhandlinger blev Loven af 22de Marts 1855 til. Den bestemmer, hvad der endnu er gjældende, at en Femtedeel af et Sogns Høislibefattede skal vælge Fleertallet af Sogneraadet, men at de fire Femtedele skulle vælge den mindre Halvdeel. Det er et Fremskridt fra 1841, men det er ogsaa et Tilbagekridt. Der bestaaer en meget stor Ulighed i Bestemmelserne af 1841 derved, at disse større Lodsieiere vare fordeelte meget ulige i de forskjellige Egne af Landet, der var henimod tre Gange saamange paa Verne som i Sylland, og dernæst var der megen Ulighed i de forskjellige Communer. Derved fremkaldtes allerede en Uretfærdighed, og navnlig kom det til at gaae ud over de Egne, som trængte haardest til nogen større Selvstændighed, jeg mener Fæsteegnene. Forsaavidt var det et stort Fremskridt, at disse Lodsieiere bleve udstudte; men naar vi erindre, at gjennemsnitlig taget kunne nu omtrent 40,000 af de 200,000 Vælgere — jeg nævner blot Hartfornsbefiddere med runde Tal, der er forresten flere andre Vælgere — bestemme Fleertallet af Sogneraadets Medlemmer, saa ere derved studte til Side henimod 30,000, som i 1841 vare bestemte til at deeltage i Valgene til Sogneraadene, og vel at mærke var der i det langt overveiende Antal Communer foruden Præsten kun valgte Medlemmer. Saaledes var der i Ribe Amt kun 4 og i Ringkjøbing Amt kun 8 Lodsieiere over 32 Tdr. Hartforn, i alle de andre Communer i Amtene valgtes alle Medlemmer af Hartfornsbefidderne paa 1 Td. Hartforn og

derover. I 1855 skete der det Tilbagekridt, at Alle, der etede 1, 2, 3 Tdr. Hartforn, som det nu kan falde i de forskjellige Sogne, bleve studte ned til i Forening med Huusmændene at vælge den mindre Halvdeel, altsaa et Mindretal af Sogneraadets Medlemmer. Jeg har vel kunnet forstaae, at man maatte komme til en Overenskomst dengang. Det vil fremgaae af de da førte Forhandlinger, at man meget mod sin Villie lod sig nøie med den vedtagne Forandring, men man havde nylig af større politiske Hensyn forkastet et Ministerium, Ministeriet Drsted-Bluhme, i Slutningen af 1854; og man vilde nu ikke, hvor lidet man end var tilfreds med Bangs Forslag om denne Sag, træde i saa stærk Opposition til den ved forskjellige Mot-sommeligheeder skabte nye Regjering, at man ikke skulde ville midlertidig tage imod denne Ordning. Men det fremgaaer af samtlige de da førte Forhandlinger, at det var ikke det, man ansaae for Maalet for sine Bestræbelser. Det var Omstændighedernes Tryk, Regjeringsens Forhold og Hensynet til hele vor daværende Stilling, som bevægede til at tage imod det. Jeg kan ikke skjønne, hvorledes den vilkaarlige Grændse i Communerne kan forsvares, hvorledes det, at En f. Ex. besidder et Album mere end en Anden, kan vidne om, at han har i større Maal de gode Egenstaber og borgerlige Dyder, som høre med til at vælge Medlemmer af et Sogneraad. Jeg indrømmer, at enhver Grændse er vilkaarlig, men denne Grændse er dog vist i alle deres Tanke, der have Respect, Agtelse og Ærbødighed for vor frie Valgret, absurd. Det er ikke de absurde Grændser, vi skulle drage. At drage en Grændse, indrømmer jeg, bliver altid noget Vilkaarligt. Ogsaa de Grændser, der ere dragne for den almindelige Valgret, ere ganske vist ogsaa vilkaarlige, men absurde ere de ikke. I 1867 forsøgte man at tilliste sig nogen Forandring i dette Forhold med Hensyn til Sogneraadets Sammensætning, men forskjellige Hensyn ledede selv Venner af denne Bestræbelse til da foreløbig at slutte Raabensstilstand paa dette Punkt, for senere, naar Leilighed gaves, at optage det igjen, fordi man meente, at den nye Communallov indeholdt iøvrigt mange gode Fremskridt. Jeg skal ikke